

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

[Wien], 1765

Classis Septima Inspissantium.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10189

CLASSIS SEPTIMA

INSPISSANTIUM.

Quæ nimiam humorum fluiditatem, tenuitatem emendant, INSPISSANTIA, seu INCRASSANTIA dicuntur, quæ horum acrimoniam involvunt, OBVOLVENTIA, seu OBTUNDENTIA: quæ vero ficcos nimium solidorum parietes, & asperos lubricant, LUBRICANTIA, seu OBLINIENTIA proprie dicuntur.

Usum prima habent, ubi signa docent humores adeo tenues esse, ut vasis suis coerceri nequeant, quales sunt hæmorrhagarum, sudorum profusiorum, Diabetis casus; Alia indicantur, ubi humorum acrimonia solutionem fluidorum facit, & vasorum erosionem minatur; alia in aliis circumstantiis requiruntur.

Triplicis huius Classis auxilia pro re nata ex diversis petuntur, & I quidem

EX PLASTICIS

ALTHEÆ Rad. Decoctum p. 4. & Rad. Sp. & fruct. tti. - Ant.

AVENÆ Decoctum P. I. p. 2.

CACAO Off. THEOBROMA Botan. Classis Naturalis Pauci-flam. omnibus Cacao.

THEOBROMA foliis integerrimis, fructum largitur multum oleaginosum, nunquam rancescentem,

tem, tostum nutrientem, acrimonia laborantibus, tabidis, senibus, utilem. Inde butyrum, & cocholada: butyrum ebullitione ex fructu tosto elicitur, raro rancescit & præ reliquis oleis pinguibus, id habet, quod consistentiam non amittat, etiam magis album fiat.

Reeens anodynum acrimoniam involvens, morbis pectoris asperis utile, cum saccharo in formam tabularum redactum. Cocholadæ compositio nota est, ipsa reficiens, nutriens, restaurans.

CANNABIS *Semen* p. 5.

CYDONIORUM *Semen, Mucilago*, P. I. p. 42.

DACTYLI P. I. p. 44.

EMULSIONES *saturatae*.

FICUS P. I. p. 44.

FARINOSORUM *decocta*.

AVENÆ.

CICERUM.

FABARUM.

HORDEI.

LENTIS.

OROB.

SECALIS.

TRITICI P. I. *vid. cereal. legum.*

GELATINÆ ANIMALIUM.

CORNU CERVI.

EBORIS.

PEDUM VITULINORUM.

H 5

GE.

GELAT. VEGETABILIVM

FRUCTVVM.

GLYCYRRHIZÆ Radicis Decoctum vide p. 124.

GUMMI ARABICVM *Offic.* MIMOSÆ

Botanicorum. Classis Natur. Incomplet. *Germ.*
Arabisch Gummi. *Anglis* Gum Arabic. *Gallis*
Gomme Arabic.

GUMMI ARABICVM arboris adstringentis, mollis succus, pellucidus, ex albo flavescens, aqua totus solubilis, oleis & spiritu vini non solvendus, prorsus mucilaginosus, insipidus, tenues humores inspissat, acres involvit, abrasum oris, œsophagi, ventriculi, intestinorum, mucum restituit, ob id in omni acrimonia valet, præprius in tussi acri, cardialgia, singultu, colica, diarrhœa, dysenteria ab erosione mucii, & acri, itidem in ardore urinæ, vel in pulverem contusus, vel in vehiculo solutus, drachmæ semis, unius pondere.

Notari meretur, industrium virum BOGLE FRENCH Pharmacopœum Londinensem nuper artificia, olea, resinas, & pingues alias substantias aquæ miscendi, ope mucilaginis gummi arabici, tum sola agitatione commixtorum in phiala, tum trituratione, docuisse, horumque unionem pertinacem satis esse, adiecto syrupo. *Medical observations and inquiries &c.* T. I.

Est vero rerum harum talis modus, ut si mucilaginis gummi arabici drachmam unam, olei olivarum, vel amygdalarum dulcium, vel lini drachmas duas sumptis, & in mortario commixtis sensim aquæ unciam unam affuderis, emulsionem veram obtineas; item si
par-

partes æquales mucilaginis & balsami copāivæ sumpferis, trictis subactis aquæ unciam unam addideris, emulsionem etiam obtineas. Camphora, & Moschus eadem methodo facile subiguntur & forma liquida exhibentur. Cæterum non aliud gummi æque efficax observatum ac gummi arabicum, siquidem cum gummi tragacantha non successerit experimentum; & notari adhuc meretur mixtionem aut acido aut medio sale non turbari, turbari vero adiecto alcalino.

GUMMI CERASORUM *Offic. Botanicorum.*

Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Kirschenbaum Glibber.

Ex Ceraso *foliis ovato lanceolatis*, stillans rubellum, insipidum, eiusdem, ac præcedens gummi, virtutis est. Notari ea meretur ab HASSELQUIST facta observatio, plus centum homines obsidione cinctos, per duos fere menses absque alio cibo, solo hoc gummi in ore liquefacto & deglutito vitam sustentasse. Gummatum analysis exhibuit multum aquæ, acidi, paucum olei, aliquid alcali volatilis, & in carbone alcali fixum. MACQUER.

GUMMI TRAGACANTHÆ *Offic.*

ASTRAGALI *Botanicorum.* Classis Naturalis Leguminosarum. *Germ.* Tragacanth Gummi. *Anglis* Gum Tragacanth. *Gallis* Gomm Tragacanthæ.

ASTRAGALUS caudice arborecente, petiolis spinescentibus, vermiculatum hoc gummi, flavum, quod purissimum, album, quod aliis commixtum exhibet, in iisdem ac priora laudatum, eadem dosi. Collyriis etiam additur solutum, forma mucilaginis.

HOR.

HORDEI *Decoctum*, *Cremor* P.I. p. 3.

ICHTHYOCOLLA *Offic.* Classis Artefacto-
rum ex Piscibus. *Germ.* Hausen-blasen. *An-*
glis Hinglas.

Ex *Acipenseris tuberculis carentis*, pinnis, intesti-
nis, corio, excoctum gluten est, quod refrigeratum in
pelliculas deductum, & in spiras coactum proflat.

Admodum glutinans & inviscans, tenues, & acres
humores est; in dysenteria, tum præsentem acrimoniae, tum
abrado mucosum, utile, solutum per os potum, per anum
pauca quantitate iniectum: ex ovis huius amphibii natis,
Garum conficitur.

IUIUBÆ.

LIQUIRITIA *Offic.* GLYCYRRHIZA *Bo-*
tanicarum. Classis Naturalis Papilion. *Germ.*
Süßholz. *Gallis* Reglisse. *Anglis* Licorice.
Italis Regolitia.

GLYCYRRHIZÆ *leguminibus glabris*, radix lu-
bricans, mucilaginosa, grata, acrimoniam omnem
contemperat, humores inspissat, & exasperatas partes
lenit, demulcet: unde in tussi acrimoniae, tenui, utilis, in
stranguria, nephritide valens, etiam rheumatismo la-
borantibus recommendata. Mixtum pulpæ cassiæ, vel
etiam terebinthinæ coctæ glycyrrhizæ pulverem, in
calculo multum laudat SIMON PAULI. Decocta
amarefcit. In filamenta divisa, vel rasa, unciæ semis,
unius dosi, infunditur sæpius, drachmarum duarum
pondere aliis adiicitur: dosi pulveris, scrupulus, dra-
chma periculosa haud est.

MAL-

MALVA P. I. p. 24. 25.

OVORUM ALBUMEN, præterquam quod gelatinosum, adhuc nutriens est, conquassatum aqua dilutum, in acrimonia, dissolutione humorum, interne dari potest: illinitum externe acrimoniam, & ardores compescit: inungere conquassato albumine manus & brachia obstetricantes solent, dum venereis opitulantur, ne lue afficiantur. Albumen conquassatum in spumam, aqua graminis commixtum, mane & vesperi ad uncias quatuor assumptum, insigne arcanum ad icterum, milies probatum LANZONUS *Ephem. Decad. 3. Anno II.*

OVORUM VITELLUS. Saponaceus, pinguis magis, acrimoniam involvit, interne datus: digerit, & maturat, externe cum terebinthina, balsamis, & resinis subactus, dein applicatus, hæc enim corpora omnia solvere solet.

PINI NUCES. P. I. p. 51.

PISTACHIA P. I. p. 52.

SARSAPARILLA. *Offic.* SMILAX *Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Steckende Winde. *Anglis* Scharpe - Smilax. *Gallis* Liferon epineux.

SMILAX caule aculeato, angulato, foliis inermibus, ovatis, retuso-mucronatis; saponacea, involvens, glutinosa, morbis arthriticis, rheumaticis utilis, etiam in lue venerea deprædicatur. Experimenta dissentiunt. Radicis dosis in decocto uncia semis, una, in pulvere drachma semis, una. Experimenta nuper repetiit FORDYCE *Medical Observations and Inquiries T. I.* & hanc ad dolores capitis venereos, & nocturnos laudat.

dat. Tum in scabie venerea, similibusque ulceribus cum mercurio iuvare, valere in emaciatione venerea, & luem, quæ mercurio, & aliis sanari non potuisset, hac curatam, etiam a mercurio relicta mala eadem auferri, observavit. Est vero hic Clarif. Viro, medicamento exhibendi modus: Radicis recentis succulentæ uncias tres infundit tribus mensuris aquæ fluviatilis, coquit ad libras duas, addito sub finem radicis glycyrrhiæ momento, exhibet calide, vel frigide per duas, tresve vices intra viginti quatuor horas; cæterum nihil nisi abstinenciam a vino imperans p. 149.

SCORZONERA. P. I. p. 32.

SEBESTEN *Offic. MYXIS Veterum*, Classis Naturalis . . . *Germ.* Schwartzte Brust-Beerlein. *Anglis* Sebesten.

MYXIS *foliis subovatis, serrato-dentatis*. Drupa, officinalis, mucilaginosâ, acrimoniam obvolvens, morbis pectoris dicata, valet in raucedine, tussi. Præscribuntur Nro sex, duodecim, viginti, etiam maiori quantitate, vel soli, vel cum iuiubis forma thee, vel decocti. Laudant etiam aliqui in stranguria.

SILIQUEÆ DULCES. P. I. p. 59.

SPERMA CETI *Off. Hist. Natur. PHYSETER*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo Cete. *Gallis* Blanc de Baleine. *Anglis* Parmasitty. *Germ.* Wallrath.

PHYSETER *Macrocephalus dorso impenni, fistula in cervice*, ex cerebri ventriculis hoc medicamentum largitur, multum olim contestatum, omnium optime descriptum Illustri DUDLEY *Philosoph. Trans.* Nro. 387. p. 258.

p. 258. adeps, seu oleum cerebrale est huius animalis: adiecto lixivio alcalino parari, ANDERSON. Sincerum album, dulce, recens, flavum rancidum est.

USUS MEDICUS demulcens, balsamicus, sarcoticus, in morbis asperis pectoris, intestinorum, viarum urinarum, aliarum partium exulcerationibus: datur lactantibus grani unius, duorum, quatuor, octo, dosi, adultis a scrupulo semis ad quatuor, forma boli, electuarii, cum conservis &c. forma linctus, eclegmatis, cum syrupis, forma mixturæ cum vitello ovi, mucilage gummi arabici, additis syrupis; in ultima autem hac præscriptione, id tenendum est, subactionem spermatis ceti cum mucilage gummi arabici, & longe gratiorem ea esse, quæ cum vitello ovorum fiat, & minus ranciditati subiectam esse, cum & ipse ovorum vitellus rancescat. Cæterum potest adhuc sperma ceti cum mucilage gummi arabici subactum in pastam coigi, sicque deinde aqua solutum emulgeri.

Externe solutum in oleo amygdalatum dulcium sperma ceti, crustis variolosis exsuccis iunctum, emollit & a cicatricibus præservat. QUINCY.

II. COAGULANTIA.

ACACIÆ GERMANICÆ *Fructus* p. 13.

VERÆ *Succus* p. 40.

ALCOHOL nihil aliud est, quam oleum essentialē, ex vegetabili fermentatione generatum, attenuatissimum intime aquæ nuptum, & nova destillatione superflua dephlegmatum. Est tamen sæpe etiam post multas curas adhuc aquosum, quod ex octo unciis alcoholis, uncias quatuor, drachmas tres phlegmatis adhuc obtinuerit GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1718. In spiritu frumenti novem aquæ partes ad quinque spiritus, in spiritu vini gallici septem aquæ ad novem spiritus habentur, SHORT. Libra una spiritus vini ordinarii uncias novem aquæ, & libra una spiritus vini *a preuve d' Huile* quinque, PEYRE. *Assemblée publique de la Société Royale des Sciences de Montpellier* 1749. qui etiam docet ibidem e vino, absque ignis adminiculo, spiritum educere. Quanquam vero variis modis rectificari spiritus vini possit, ignorari non debet, etiam antliæ pneumaticæ beneficio, eius rectificationem obtineri, & educto aere spirituosum maxime vini spiritum in vas recipiens depluere.

Cæterum spiritus vini alcoholis usus Pharmaceuticus multus: resinosorum, & oleosorum corporum familiare menstruum: non tamen solvit olea pressa, si non destillata, & quo magis cohobata, eo etiam solvit facilius, perfectiusve, MACQUER *Acad. des Sciences* 1745. contra olea stillatitia, quo magis rectificantur, eo difficilius in spiritu vini solvuntur, IDEM.

Ad-

Adhæc alcohol arsenicum recipit BRAND, plurima salia media deicit, causticum ex calce & salibus alcalinis fuscipit, quo coloretur, fuscipit etiam ipsam alcali vim mediante caustico, quo ultimo tandem destruat, ut in tinctura Antimonii, & tinctura tartari officinarum id observatur, dum temporis successu, & ad fundum, & ad latera vasis, in extractiformem substantiam decompositum alcohol deponitur, quod facile in aqua, difficulter in spiritu vini solvatur, & extractum gummosum potius, quam resinofum habeatur. MEYERS. l. c.

USUS ALCOHOLIS MEDICUS internus rarus, serosos tamen humores coagulat, solida crispat, etiam a putrefactione præservat. Externus chirurgis plurimus, ad stillicidia lymphatica, vasa humores perpluentia, corruganda, hæmorrhagias fistendas. Rara est in *Actis Anglicanis* 598. Nro. observatio, spiritum vini forma enematis datum inebriare longe magis, quam per os potum.

ALUMINA: horum solutio. p. 51. 52. 53.

CYDONIA. P. I. p. 42. 43.

Adde his omnes alios fructus immaturos.

FERRUM acido solutum.

HÆMATITES LAPIS p. 69.

HYPOCISTIDIS SUCCUS p. 41.

LACCA GUMMI. P. I. p. 170. Tinctura cum alumine ad ulcera laxa, vacillantes dentes, utilis.

MALICORIUM p. 20.

Crantz M. M. T. II.

I

QUER-

QUERCUS, *Folia, Glandes, Cupulæ.* p. 17.

SULPHURIS SPIRITUS. p. 143.

VINA AUSTERA.

VITRIOLUM MARTIS, SPIRITUS.

p. 53. seq.

ANTACIDA.

Quæ acrimoniam acidam corrigunt, talia habentur. Acidum infantum his corrigitur, maxime vero diætâ animali nutritis.

VICTUS fit ex ovis, carnibus, piscibus, cancris, cammaris, maxime vero cancrorum & cammarorum iusculis, de quibus in Bononiens. scientiar. & Art. Institut. T. 2. P. I. Cl. viri BECCARIUS & MONTIUS experimentis institutis reliquere, ab his syrupum violarum viridescere magis, quam ab aliis; hinc crustaceorum iura ad sales acidos emendandos esse aptissima. Est præterea in hac acrimonia in usu plantarum antiscorbuticarum, vel similium, asparagi, brassicæ, naporum vis.

POTUS optimus aqua.

ABSORBENTIA.

DENTALIUM TESTÆ *Off.* Obsoletæ.

CANCORUM CHELÆ *Off.* *Entomologorum.* Classis Natur. Insectorum, Ordo Aptero-
rum. *Germ.* Krebs Klauen. *Anglis* Crabs elaios.

CANCER *brachiurus*, *manuum digitis atris*, suas officinis chelas, quas præparant, concedit, insipidas, calcareas, absorbentes, lapidibus cancrorum inferiores. Dosis a granis quindecim ad quadraginta.

CAN.

CANCORUM LAPIDES *Off. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum. Ordo apterorum. *Germ.* Krebs - Augen. *Anglis* Crabs eyes.

CANCER *macrourus, rostro supra ferrato, basi utrinque dente simplici,* lapides hos, quos vulgo oculos esse credebant, ventriculo accretos habet. Inter illa, quæ acidum absorbent, pulverati principes, omnibus aliis, quibus facile carere possumus, palmam præripiunt; acido saturati salis enixi solubilis vires consequuntur, potenter resolventes, ut etiam indurati testes, & alii tumores, his vino acido solutis resoluti L. B. van SWIETEN, visi. Diuresim augent omnium observatione, alvum nonnullis, si vel acido in primis viis hærenti occurrant, vel in acido fumantur, movent. In mixtura HOFFMANNI acido aceti soluti, temperantem, blande resolventem vim exerunt, in febribus non tantum sane, quantum drachma nitri, vel alterius salis medii, movent. Aceto saturati, vitrioli superaddito oleo, in destillatione dant spiritum acidum, fugacissimum, nares ferientem penetrabilissimo odore L. B. van SWIETEN Tom. I. Dantur præsentem acido in corpore per se, a scrupulo uno ad duos, quandoque etiam acido citri saturati, aceto, vino soluti, in aliam indicationem resolventem, in actu effervescentiæ cum succo citri sumpti vomitum compescunt, HEISTERUS. Supra porphyritem in impalpabilem pollinem redacti, non semper tuti, cum glutinosis enim in massas difficulter resolubiles abeunt L. B. van SWIETEN T. I. Sæpissime rachiticis profunt, quin etiam hunc morbum superant continuo usu, quod & ostracodermata faciunt.

COCHLEÆ TESTÆ reiiciendæ, dari tamen in pulvere possunt pro præservatione calculi renalis; hoc aliquoties in septimana dato, nihil deprehenditur præstantius, HOFFMANN. Nec hoc loco prætereundum est *Hieronymi ZANICHELLII*, quod *Cl. MORGAGNI* concredidit arcanum, & quod *Epist. Anat. Medic. XLVII. Artic. 7.* ita describit: Cochleas ex parvulis istis, & albicanibus, quæ super Carduo stellato inveniuntur, exacte una cum testis in mortario contundi iubebat, additaque modica portione conservæ violarum in linteo suspendebat, liquorem, compressionis etiam ope, descendente excipiens. Huius liquoris satis recentis uncias tres mane, totidem meridie ante prandium, totidemque vesperi ante cœnam propinabat, cum a dissoluto sanguine, & irritantibus particulis fœto nimium ipsius ex utero cursum fieri censebat. Ea autem felicitate, confirmabat sibi hunc, liquorem respondisse, ut ad sanguinis etiam expectorationem, si ab iisdem causis fieret, compescendam transtulisset.

CONCHÆ. OSTRACODERMATA *Offic.*
Hist. Natur. Classis Vermium, Ordo Testaceorum. *Germ.* Austerschalen.

OSTREA testa semi orbiculata, valva altera plana, altera elatiore, suam officinis domum largitur, calcaream, absorbentem, rapsatam cum succo citri effervescentem; in eandem indicationem dantur pulverisata, etiam præparata, granorum viginti triginta dosi contra acidum. Calcinata acriora, omnis humidi magis bibula, lithonriptica habentur. A calce e vino sumpta hydrophobia curata. *Acad. des Sciences 1749.*

CORALLIA ALBA *Offic. Hist. Natur.* MADREPORA. Classis Vermium. Ordo Lithophytorum. *Germ.* Weiße Corallen.

MADREPORA *alba, oculata, stellis distiche alternis*, lenem absorbentem, & adstringentem vim habet: calx usta magis bibula.

CORALLIA RUBRA *Offic. Histor. Natur.* MADREPORA. Classis Vermium. Ordo Lithophytorum. *Germ.* Rothe Corallen. *Anglis* Red Coral.

MADREPORA *rubra, stellis parvis, obsoletis, lateralibus*, quandoque in maioribus ramis corticalem substantiam dimittit; etiam calcarea, absorbens, martialis aliquid habet, *GEOFFROY Acad. des Sciences 1708.* Magisterium & syrupus abesse possunt, dum præparatione vis infringitur *Hist. de l'Acad. des Sciences 1710.* Spiritus Cerae, spiritus mellis rectificati, crudus citri succus coralliorum tincturam extrahunt, quod spiritus vini non potest. Recentium coralliorum succus lacteus alcalinus est, cum acido salis & nitri vehementer effervesces *Hist. l'Acad. des Sciences 1710.*

CORALLINA *Offic. Hist. Natur.* Classis Vermium. Ordo Zoophytorum. *Anglis* Coralline.

CORALLINA *trichotoma, articulis cylindricis, terminali-ovato.* Salsa, absorbens, subadstringens, anthelminthica habetur. Datur a granis viginti ad drachmam, vel in aqua, vel in lacte.

CRETA.

LAPIS HÆMATITES, absorbens, magis tamen adstringens p. 69.

MATER PERLARUM lapidibus cancerorum non utilior.

MARGARITÆ repudiandæ: nulla docuit observatio pretiosas margaritas ad usum absorbentem præferri debere vilibus cancerorum lapidibus, L. B. van SWIETEN *Tom. I.*

OLEA mollissima infantibus acido laborantibus profunt, L. B. van SWIETEN *Tom. I.*

OSTRACITES *Histor. Natur.* Classis Concretorum. Ordo Conchyliorum fossilium. *Germ.* Versteinerte Austerchalen.

OSTRACITES, fabulo, lapillulis nephriticis, drachmæ semis, unius dosi, in vino albo cum floribus chamomillæ sæpius profuit, HOME *Trans. Philosoph.* Nro. 250. In nephritide fabulosa, cum semine saxifragæ expulit multos, exiguos, calculos, cum dolorum levamine, Dr. CAY, *ibidem.*

OSSA animalium calcinata.

Piscium, mandibula lucii piscis &c. reiicienda.

OS SEPIÆ *Offic. Histor. Naturalis.* Classis Vermium. Ordo Molluscorum. *Anglis* Skuttle-fish. *Germ.* Weißes Fischbein.

Ex sepia corpore ecaudato marginato, tentaculis duobus, os & atramentum habemus. Os saporis terreo salsi, calcinatum omnis humidi, hinc & acidi bibulum, absorbens, & adstringens est, in gonorrhœa, & fluore albo laudatum.

SANGUIS DRACONIS p. 42.

SALES ALCALINI fixi, & volatiles. Vide *Venen.* Acidulorum vinorum abusus podagram fecit, alcalino-

linorum parco, & repetito sæpius usu, sanatam, L. B.
van SWIETEN. Tom. I.

SAPO VENETUS. Vide *antidota*.

His omnibus iungendus moderatus corporis motus,

ACRIMONIÆ ALCALINÆ CONTRARIA.

Quæ vel alcali assumptum, vel vitæ vi generatum,
invertunt; talia dicuntur. His per sua signa co-
gnitis, indicatur

Victus ex acescentibus, lacte, fero lactis, fructibus
horæis, farinosis acescentibus, potulentis similibus, ce-
revisia, vinis acidiusculis, imprimis vero lacte, fero
lactis, de quo testatur MOLLENBROCCIUS, agrestes
Frisios, & Batavos, quotidiano feri lactis usu, a scor-
buto patrio sese munire & liberare.

EX VEGETABILIBUS.

ACACIÆ Succus p. 40.

ACETOSA *Offic.* P. I. p. 17.

ACETOSELLA *Offic.* OXYS *Botanicorum.*

Classis Pauci-stam. Germ. Sauer-klee. Gallis
Petit Oseille. Anglis Wood-Sorrel.

OXYS *trifolia, radice articulata, scapo unifloro, aci-*
dula, refrigerans, sale essentiali acido prægnat,
acetosa gratior, minus austera, manipulo uno, duobus,
in libra feri lactis infunditur, vel leniter decoquitur,
utilis in acrimonia alcalina, febribus putridis: datur

etiam succus unciæ semis, unius dosi. Sal essenziale acetofellæ acidum, ad drachmam semis. Hoc sal etiam acida fossilia separat a sua basi, unde nitrum antimoniatum cum sale acetofellæ, haud præscribendum. *Commentat. varii Argumenti, Germ.*

ACETUM vide *antidota*.

AURANTIORUM ACIDORUM *Succus*
P. I. p. 36. sq.

BERBERIS *fructus, Decoctum* p. 15.

CERASA ACIDA P. I. p. 38.

CITRI *Succus* P. I. p. 39.

OMPHACIUM P. I. p. 60.

PICIS AQUA P. I. p. 205. hic indicatissima.

TAMARINDI vide *purgantia*.

TARTARUS *Offic. Historiæ Naturalis*. Classis Salium Essentialium. Ordo natura productorum. *Germ.* Weinstein. *Gallis* Tartre. *Anglis* Tartar.

TARTARUS sal acidus essentialis vini, parte terrestri, & oleosa inquinatus, duplex, vel albus, vel rubellus, e vinis acore præditis maxima copia ad latera dolii deponitur.

Acidum tartarum est, tum sapor indicat tum solutio depurati tartari cum solutione lacmus rubescens, & cum alcali fixo effervescens, ut id præparatio tartari tartarificati evincit. Aliud eius terreum principium evidens est; & tertium, quod in igne flagret, facile patescit oleosum. Sed an non est constitutum tartari principium

pium aër? hic illi incredibili semper quantitate inest & impetuofos illos vapores sub destillatione tartari ascendentes, rarefactus efficit, quos ab actione acidi in terram & oleum deduxit NEUMANNUS.

Qui per destillationem tartari per se obtinetur spiritus, manifeste acidus non est, quia oleo eiusdem dulcificatus; rectificatus vero omnia acidi signa habet, cum calce viva tractatus etiam urinosum largitur nova combinatione productum ut in sale tartari exemplum: cum spiritu tartari fumat spiritus Nitri ob particulas oleosas in spiritu tartari praesentes WALLERIUS in HIERNE.

Cæterum omnis tartarus ut figuram crystallinam acquirat, solvitur; filtratur, evaporatur. Datur a scrupulo semis, ad unum, in acrimonia alcalina, bilis putredine &c.

PRÆPARATA.

CREMOR, & CRYSTALLI TARTARI, eadem operatione ex tartaro depurato fiunt; Cremor sola coctione, ex supernatante pellicula salina colligitur, Crystalli colato, & refrigerato liquido concresecunt: utrumque igitur sal essentielle acidum, tartarus purificatus, figura differens. Tartarus crudus communis tres quintas sui ponderis in cremorem & crystallos concedit, albus vero crystallinus electus duas tertias *Cl. FIZES Acad. des Sciences 1725.*

In acrimonia alcalina sæpius de die datur scrupulus semis, purgantibus pulveribus iungitur drachmæ semis, electuariis unciaë dosi; cæterum uncia semis, una, sumptus etiam per se alvum sollicitat: In omni hydrope utile remedium invenit, ad minimum unciaë semis dosi omni die, *Vinc. MENGHINI in Acad. Bononien. T. IV.*

Et nuper in Leucophlegmacia pertinaci huius viri observationes felici successu confirmavit TROGHER *Gazette Salut.* Nro. XVIII. 1762.

Cæterum crystalli in aqua difficulter solvuntur; septem drachmæ vix in unciis duodecim aquæ solvebantur LEMERY *Acad. des Sciences* 1728. solutæ in calida in frigida iterum concrefcunt, quare varia tentavere Cl. Viri, ut vel solutum tartarum vel crystallos in aqua obtinerent, fecere vero experimenta frequentium rerum fidem, addita soda etiam in aqua frigida solutum manere tartarum, sale tartari in eadem suspensas & solutas teneri crystallos GROSSE, DUHAMEL *Acad. des Sciences* 1732: solve-re etiam Boracem has crystallos LEFEVRE *ibidem*. Non vero ut præcedentes sales alcalinos acidum eius invertere.

Sunt adhuc nonnullæ aliæ haud ignobiles, licet nostris officinis non usitatæ præparaciones; ita ex simplici miscela spiritus vitrioli & tartari depurati digestionis & concentrationis in balneo, artificio, crystallos acidas, cum fermentantibus vegetabilium succis adversas, tum febribus acutis utiles, conficere docuere LANGIUS, LEMORTIUS *Collect. Chem. Leydens.* Ex una parte tartari duabus vitrioli crudi, vel etiam anaticis utrinque portionibus, obtinetur destillatione spiritus vitrioli tartarifatus, Tincturæ coralliorum, quæ colore defraudat adhibitus, antihydopicus MOUFFETO visus & transpiratione & sudore auctis proficuis Cl. POTT *de unione acidi vitriolici & acidi tartari.* 1761. de aliis tartaris solubilibus ut tartari præparatis iam antea dictum fuit. Cæterum ad hanc Classem adhuc spectant

VINA AUSTRIACA.
MOSELLANA.
RHENANA.
ACIDA omnia.

EX

EX FOSSILIBUS.

BOLUS ARMENA p. 48. seq.

SULPHUR *Offic. Mineralogiae.* Classis Naturalis Minerarum. Ordo Sulphurum inflammabilium. *Germ.* Schwefel. *Gallis* Soufre. *Anglis* Sulphur.

SULPHUR *nativum, purum, flavum,* WALLERIO, sulphur vivum officinis dicitur; hoc aut purum est, aut impurum. At præter fossile illud datur etiam factitium; sulphur vulgare officinarum factitium ex pyrite ferreo, scintillante, amorpho, sublimationis, vel fusionis beneficio separatur. Inter factitii species sunt *stillatitium*, aut citrini, aut ex flavo viridescens coloris; sulphur *vulgare* officinarum, flavum, vel ex flavo-viridescens: sulphur *caballinum* grisei coloris quasi præcedentis caput mortuum. Sunt adhuc aliæ sulphurum differentiæ, & sulphuris eliciendi modi.

PRINCIPIA sulphuris duo: acidum vitriolicum, & substantia inflammabilis. Utrumque docet sulphur inflammatum. Ardente enim, & flammante sulphure pars inflammabilis patula est, & sub campana collecti vapores acidum exhibent. Adhæc ex acido vitriolico, & phlogisto sulphur emergit; ita ex oleo vitrioli, & antimonii regulo, ex oleo vitrioli & flanno, ex oleo vitrioli & oleo terebinthinæ, ex oleo vitrioli & aliis oleis, resinis BOYLEUS, GEOFFROY &c. ex alumine, & phlogisto experimentis Anglicanis. Cæterum terra simplex, aut etiam metallica, non est sulphuris

ris principium tertium, ut contendit in *Acad. des Sciences 1703*. HOMBERGIUS, & nunc post illum hinc inde alter, ut inter terras sulphur ordinare posset, quamquam & hoc verum sit, nunquam adeo purum adinveniri sulphur, ut de metallicis particulis, sive cupreis, sive ferreis nihil commixtum gerat, ut evidens est in spiritu sulphuris per campanam his gravido instantia HIERNE *Tentamine VII.* sulphuris depurandi optima via sublimatoria est, leni instituta igne per vasa aludel WALLERIUS *ibidem.*

Cæterum duorum horum sulphuris mineralis principiorum dispar multum proportio est. Integra enim libra vix duas habet phlogisti drachmas, dum ultra uncias quindecim, & drachmas sex, acidi, NEUMANN, & ratio acidi vitriolici ad principium inflammabile :: 50 : 3. visa BRAND, *Acad. Reg. Suec. 1756.* Tamen sulphur facile, & accenditur, & ardet, & consumitur totum in experimento. Ex libra integra sulphuris accensi, vix unciam unam spiritus sulphuris per campanam obtines.

PROPRIETATES sulphuris quod spectat, tenendum est, nec in aqua, nec in spiritu vini sulphur per se solvi, licet spirituosum liquidum leni odorato imprægnat principio CARTHEUSERUS; sed patere salibus, non adeo quidem acidis, quam alcalinis, quibus amico tam infusione quam incoctione iunctum vinculo, iam prioribus in liquidis facile solvatur: an ille effectus caustico, seu acido pingui debetur? quamquam vero hæc ita sese habeant, est tamen ubi sulphur concentratis lixiviosis salibus vix multum referatur IDEM; est igitur aliquis horum ad se invicem, cuius nondum inventa ratio sit, singularis modus, & forte adin-

adinvenit industrius vir MEYERS, dum demonstraret, caustico calcis imprægnatam solutionem alcalinam citissime sulphur solvere: causticum hoc, & in aquam, & in spiritum trahi, & aliis in hæc ingressum conciliare: alcali minerale non eam in solvendo sulphure exerere efficaciam, quam vegetabile, priusque minori quantitate sulphur semper solvere, an forte & inde ratio habetur? cur vitrioli acidum aliquam sulphuris quantitatem solvat? etenim in experimento acidi vitriolici albi adhibiti, ipsum coloratur acidum, & sulphur olivarum colorem induit BAUME *Manuel de Chimie. Paris 1763.*

Cæterum sulphur adhuc oleis tam pressis, quam stillatitiis auscultat, referaturque; pressis quidem citius, & saturatius in consistentiam balsami: Coques florum sulphuris partem unam in uncis olei olivarum quatuor, quinque facile ad consistentiam balsami sulphuris: succedet etiam operatio cum Petroleo, difficiliter vero cum oleis stillatitiis, ut in balsamo sulphuris anisato, terebinthinato instantia est, in quibus totum sulphur raro dissolutum adinvenitur. Ad hæc valde inflammabile sulphur est, accensum flamma cærulea ardet, cum halitu sulphureo suffocante, igne liquefcit, & funditur, dein vero inspissatur; destillatione non resolvitur, licet contendat SEEHL Anglus, addito sale tartari, & calce viva obtineri spiritum sulphuris, qui potius tamen urinosus sit, VOGEL.

USUS MEDICUS internus inutilis, quod in nostris humoribus sulphur non solvatur, etiam in secundas vias non transeat, CARTHEUSER. Experimenta tamen efficacem enunciant. In acrimonia alcalina obvolvens, demulcens sulphur, BOERHAAVE, in
mor-

morbis cutaneis, rheumaticis, arthriticis, diaphoreticum, incidens, alii conspicuo effectu deprehendunt. Vim addidit in *Quaest. octava* pro vacante cathedra medica Monspeliensi Cl. ESTEVE. Sulphure assumpto perspiratio foetida est, sulphur solutum olens, & argentum nigro colore inficiens. Agit etiam cinnabaris, IDEM. *ibidem*. Præterea assumptum sulphur olidissimas fœces facere COMMENT. Tom. IV. testatur *Illustr.* van SWIETEN, an nostris humoribus sulphur non solvitur?

Externe in scabie, cutis descædatione reperiens, noxium sæpe: forma balnei a Magnif. archiatrorum olim Comite de SORBAIT multum laudatum in arthriticis omnibus malis, articulorum nodis &c. Est vero thermalis huius balnei hæc præscriptio. ℞. Calcis vivæ, sulphuris apyreti, ana libram unam, aquæ dulcis, vel Danubianæ libras triginta, præmissa unica ebullitione, extrahatur per noctem lixivium, altera die fiat balneum plenum cum aqua fluente, ad cuius refrigerium lixivium factum decantetur, remanente in fundo pulvere, & sic balneum factum est, in quo pro regula ordinaria balneare potest æger. His speciebus, scilicet huic in ollæ fundo relicto pulveri, denuo superaffundatur aqua ex balneo, & calefacto reliquo, pro refrigerio reafundatur, atque ita idem balneum quater usurpari potest ante specierum renovationem. Hoc balneum naturali vix cedit, quin imo secundum indicationes, pro hoc, vel illo infirmo augeri, vel diminui potest, secus in altero, tantæque virtutis est, ut expertum nunquam fefellerit, quo tot paralytici iterum se movere potuerunt, tot claudi ligati, & nodosi ambulare didicere, tot arenosi, calculosi, & nephritici a suis malis liberati, tot hystericae mulieres

sa.

sanatæ &c. GREISEL in tractatu de cura lactis Vien-
nae Austriae 1670. Quæ cum ita sint, facile iudica-
tu est, an recte ad quæstionem secundam, an ex Sul-
phure cum calce & salibus alcalinis fixis elici possit ali-
quid, quod aquarum thermalium vim referat, aut ei
lucem aliquam affundat? pro regia cathedra medica
in universitate Monspeliensi vacante propositam, re-
sponsum, dum negando resolveretur? tamen simile iam
balneum etiam recommendatum legimus ab Archiatro
Regis Poloniae CHAMBON, in ulceribus, scabie, rheu-
matismo, tumoribus scrophulosis &c. *Traité des Me-
taux & des Mineraux & des Remedes qu'on en peut
tirer.* Paris 1750.

PRÆPARATA.

FLORES SULPHURIS nihil aliud sunt, quam
sulphur commune depuratum sublimatione, tenerius:
dosis a granis sex ad quindecim.

MAGISTERIUM SULPHURIS inutile, ni
ob maiorem, quam etiam præ floribus possidet, subti-
litate, vasa facilius permeare minima velis, & adhuc
sale instructum dicas. Magisterium sulphuris, in vitro
ad ignem fufum, in verum redit sulphur, priori, ex quo
confectum fuit, simillimum, sed impurius MEYERS,
qui etiam optimam medicamenti præparandi metho-
dum assignat.

SPIRITUS SULPHURIS per Camp. accenso
sulphure in aere aperto sub campana vitrea collectus,
acrimonie alcalinæ, morbis putridis, dissolutioni humo-
rum, adversus, additur potulentis, mixturis, ad gra-
tam

tam aciditatem; etiam in artuum tremore nonnullis laudatur, & in Tympanitide COMBALUSIER *Pneumat. path.* Externe purus applicatus urit, verrucas cum cautela applicatus destruit. Ultimo etiam recensendum illud CL. CLUTTON novum febrium acutarum specificum, quod recipit oleorum, sulphuris per campanam, vitrioli rectificati, salis, anaticas portiones, quibus spiritus vini rectificatissimi triplum additur, per mensem digeruntur, ad ficitatem destillantur, tum duabus libris, rad. angelicæ, serpentariæ virginianæ, feminum cardamomi, ana drachmæ sex, adduntur, ut tinctura extrahatur, quæ ad gratam aciditatem aquæ instillatur, pro potu ordinario: sex libræ intra viginti quatuor horas sufficiunt, ut æger sudoribus a febre liberetur. *Method. of curing continued fevers 1729.*

SULPHURIS BALSAMI.

ANISATUS.

IUNIPERATUS.

Cum oleo nucum.

TEREBINTHINAT.

Nihil aliud sunt, quam flores sulphuris oleis pressis, stillatitiis, soluti, redacti in consistentiam balsami: pro indole olei diversis in casibus laudantur, ita anisatus, carminativus, anticolicus; iuniperatus, etiam diureticus; terebinthinatus abstersivus, in ulceribus renum, vesicæ; sed calidi sunt, unde scrupulose dandi, a guttis

tis tribus ad sex pro dosi. His addi possunt alii spiritus acidi.

SPIRITUS NITRI Acidus.

Dulcis p. 103.

SALIS Acidus.

Dulcis p. 109.

VITRIOLI p. 58.

LIQUOR ANODYNUS MINERALIS

SPIRITUS FORMICARUM Acidus.

ACRIMONIÆ MURIATICÆ CONTRARIA.

VICTUS Inulsus. Iuscula ex oryza cocta.

POTUS Aquosus.

MEDICAMENTA Emollientia omnia p. 3. fq.

Inviscantia.

Lixiviosa.

CALX VIVA *Offic. Mineralogiae.* Classis Naturalis Artefactorum. Ordo Terreorum. *Germ.* Kalch. *Gallis* Chaux. *Anglis* Lime.

Licet nomen genericum Calx, multis substantiis datum chemicis, hic loci pro producto calcinationis lapidum, & terrarum calcarearum maxime sumitur, quanquam tamen adhuc ex partibus animalium, & vegetabilium, ut ossibus, cornu, conchyliis, plantis

Crantz. M. M. T. II.

K

sub.

submarinis, lythophytis, calx paretur. Corpus est friabile album, aut gryseum, leve, siccum, saporis acris, caustici, ex lapide calcareo, aut alio quocunque corpore mediante igne productum, in aqua effervescens, cum hac, & fabulo, unione satis tenaci concreescens.

Habet calx dotes alcalinorum fixorum: docet eius fixitas, solubilitas per acida, quanquam ea specialis, & viscedinis particeps, sapor urens, avida aquosi indoles, partium animalium exustio, actio in materies sulphureas, oleosas, pingues, resinosas, bituminosas, mercurii sublimati flava præcipitatio, præcipitatio substantiarum metallicarum, acidis suspensarum.

Habet dotes calx alcalium terreorum: docet fusio- nis difficultas, opacitas, lacteus, quem vitris conciat, color, calcis per salia alcalina tam fixa, quam volatilia præcipitatio, qualitas illa singularis *Cl. POT* detecta, qua regulum antimonii calce paratum disponit, ut amalgama solidum cum mercurio constituat: adhæc alcalina volatilia præcipitat, & ab his præcipitatur, quæ reciproca actio ordinem affinitatum alcalinorum cum acidis *Cl. GEOFFROY*, destruit. Habet dotes proprias, quod cum aqua, aliis liquidis plus minusve effervescat, vapores dimittat causticos, cum vino, & vini aceto sulphureos, in aere exstinguatur, sales alcalinos causticos magis reddat, ut a plurimis substantia, inter terras absorbentes, & alcalina fixa, media dicta sit, & inde famosum illud de sale calcis, adeo chemicis exagitatam problema natum.

Neque ultimo id ignorandum, simplicissima operatione ope calcis vivæ oleum aceti propelli, dum hæc aceto destillato saturata igni admoveatur *GEOFFROY*

Acad.

Acad. des Sciences 1746, & ex lixivio nitri fixi tartaro parati calce viva corrosivo magis facto, evaporatione salem obtineri transparentem, causticum minimo calore liquescentem, animales absumentem & liquantem partes, & cum his saponis liquidi constituentem speciem, quæ in spiritu vini instar saponis vulgaris solubilis sit, IDEM ibidem; adhæc calcem in aere exstinctam non eodem modo agere in salem ammoniacum, ac vivam, priore salem ammoniacum semper sublimari, posteriore id nunquam fieri: ipsam calcem vivam rectificandis spiritibus ardentibus nunquam adhibendam, quod igneis calcis vivæ partibus pars oleosa horum amburatur, & sic empyreuma semper sapiant, IDEM ibidem. Id etiam in aquis stillatitiis venire IDEM. Tum etiam calcem sive vivam, sive delapsam cum sulphure in hepar abire, quod nec creta nec aliæ terræ, quas alcalinis adscribunt, faciant. SPIELMANN.

Aqua calci vivæ superfusa quia lactescit, lac calcis dicitur, eadem tamen brevi clarescit crystallina, iterum præcipitata ad fundum calce, & supernatante pellicula opaca salina; hæc cremor calcis dicitur, difficulter in aqua solubilis, ablata renascens pertinaciter; in hac sal calcis quæsitus, qui compulsis omnibus experimentis naturæ mediæ, qualis in selenite est, affirmatus MALOUIN: acidus, naturæ salis marini basi terreæ iuncti, DU HAMEL: nitrosus NAUDOT. Repe- titis vero experimentis, etiam novis institutis, sal nullus in calce est, MACQUER, & indolem salinam solum acquirit aquæ iuncta calx, STAHL. Difficilis conceptus!

Nunc vero absoluto de calce viva tractatu, demonstravit industrius vir MEYERS, pelliculam hanc nec gypsum, nec selenitem esse, cum spiritu salis in integrum solvatur, quod gypsum non facit, sed terram calcaream tenuissimam aqua saturatam, ipsumque lapidem calcareum Osnabrugensem, nec in se alumen, nec sulphur, nec vitriolum, nec horum acida in se continere, nec illud nitri, aut salis, neque etiam hæc calci vivæ inesse; sed calcem vivam præcipue constare

I Terra calcarea

II caustico, seu acido pingui.

A secundo hoc principio potissimum, tum etiam a primo quandoque pendere ait omnes adeo mirabiles calcis proprietates, eas scilicet, quas cum alcalinis communes habet, tum etiam eas, quas proprie possidet; indeque explicat phænomena chemica plurima, quorum pauci mentionem injecere. Quare librum hunc summopere meis recomendo discipulis, ut veram per experimenta captam multarum rerum explicationem hauriant, viri ingenium, viresque merentur, & nunc, licet id plurimis forte displiceat, aperte dicam, nec academicorum ullum, nec ullum medicorum, adeo solide, adeo geometrice aliquod pertractasse argumentum, ut quidem laboriosissimus Vir suum.

Aqua calcis in usum medicum adhibita primaria, vel secundaria est, posterior priori non imbecillior *Essays d'Edimburg* T. I. etiam decimæ, 20. 30. infusionis, eiusdem virtutis est, ac primæ, *Cl. ALSTON Dissert. sur la chaux vive*, & calcis in aqua solubilis pars una 1500. etiam 1800. partes aquæ imprægnare

re valet, IDEM, & 30. grana calcis vivæ tanto fœnore aquam calcis largiuntur, ut hæc 92. vicibus pondus calcis superaret, licet essent solum 10. grana calcis solutæ in eadem hac aqua, IDEM.

Centum quinquaginta mensuræ aquæ calcis, circiter libram unam terræ largiuntur, hinc uncia una aquæ habet $1\frac{1}{4}$ granum, quod tamen adhuc aqua imprægnatum sit; notatu enim dignum est, ponderis non exiguum augmentum calcem vivam in aqua suscipere, quod iterum experimentis industrii MEYERS debetur; dum enim uncias calcis sedecim, quater consecutive coqueret cum aquæ mensuris sex, tum demum siccaret remanentem a viginti quatuor mensuris aquæ, ad pulveris siccitatem calcem, invenit eam, quæ residua esset, viginti uncias cum dimidia habere. At unde hoc ponderis augmentum, dum tamen viginti quatuor mensurarum decocta calcis vi saturata fuere? ab aqua est IDEM, idque confirmat exsiccati pulveris calcinatio. Cæterum ipsa decocta vix non eandem calcis quantitatem suspensam tenebant: primum nempe drachmam cum granis quindecim habebat, secundum, tertium, quartum aliquot solum granis destituebantur, cuius rei comprobationem dabat præcipitatio oleo tartari per deliquium facta.

Est vero sequens aquæ calcis vivæ conficiundæ optimus modus. Calcis vivæ libra una in octo, decem aquæ pluvie mensuris, continua agitatione, ut tota deliquescat, exstinguitur; colata vasis plenis obturandis infusa servatur ad usus; in aere aperto servata imbecillis est, hinc etiam minus plenæ lagenæ inefficaces sunt, quæ tamen cito animentur admixta novâ nondum extincta calce.

K 3

VIS

VIS MEDICA ad plurima utilis; laudatur in acido ventriculi, fluore albo, dysenteria, BURLET, ulcere interno, MORTON, acrimonia muriatica, scorbuto ab eadem causa, BOERHAAVE, lacte, syrupis, herbis mucilaginosiis aliis, contemperata; etiam ad scrophulas aquam calcis vivæ, aqua fontana, in qua pugillus summitatum roris marini decoctus fuit, paratam, laudat FAVNE. *Recueil des pieces qui ont concourru pour le prix de l'Acad. de Chirurg. T. III.* Si maciem inducit, alvum exsiccat, parcius utendum, contemperanda magis; datur ad uncias quatuor, quinque, unam, duas libras de die, idque per menses, cum æquali portione, etiam maiori, lactis, prout æger facilius fert; dari adhuc in potum ordinarium potest.

Laudatur etiam in calculo, tum ea, quæ ex lapide calcareo confecta est, tum quæ ex ostracodermatum calce præcedenti duplo efficacior est, sive per os assumpta sit, aut in vesicam iniecta, de qua re legi merentur pulcherrima tentamina BROWNE LANGRISH *Physical experiments upon Brutes in order to discover a Safe and lasty method of dissolving the stone in the Bladder by injections*, London 1756. & WILLIAM BUTTER *a Method of Cure for the stone chiefly by injections*. Verum repetitis experimentis, thermis Carolinis prærogativam in dissolvendo calculo, præ aqua calcis vivæ tribuit SPRINGSFELD. Cæterum adhuc ad febres intermittentes valere ALSTON, MENZIES apud *eundem*, diureticam esse, etiam anthelminticam, alios reliquisse tenendum.

Externe aquam calcis ita temperatam, ne exulceret, contra vitiliginem, & lepram HIPPOCRATES, ad

ad ulcera plorantia, fistulas, tineam, sirones, forma lavamenti chirurgi feliciter adhibent, adhuc nuper ulcus scorbuticum rebelle percucatum hac, *Medical observations*. Cum oleo olivarum, amygdalarum, subacta linimentum constituit, contra ulcera plorantia & ambusta laudatum; cum sapone veneto, & lixivio calcis vivæ factum linimentum, ad scrophulas clausas calide applicatum, egregium, FAVNE *l. c.* cum mercurio sublimato aquam phagedænicam facit, flavam, exsiccantem, quæ spiritu vini camphorato imprægnata vulneraria habetur LEMERY. Aqua calcis spiritu vitrioli dives, antiseptica dicitur GEOFFROY; Vitriolo veneris infecta, saphirina, collyriis, saccharo saturni imprægnata lactescens, erysipelati, scabiei, ulceribus malignis, fotu utilis habetur. Laudat adhuc linimentum ex calce viva, & melle paratum, ad dolores scorbuticos, & arthriticos FULLERUS. Simile exsiccans, cum calce lota, quæ non amplius rodit, alii extollunt. Viva venenum est, quod vel ædificia recenter exstructa docent, ut inde paralysis, rheumatismi, apoplexia, mors.

Calx testarum ovorum princeps ingrediens est lithontriptici illius anglicani; ex hac cum sapone massam lithontripticam gratiorem conficit HARTLEY *Gentleman's Magazine* 1752. 1753. ℞. Saponis Hispanici rasi libras quinque, ostrearum calcis unam, superfunde aquæ mensuras quinque, coque in vase stanneo ad saponis solutionem, effundantur in vas terreum crusta vitrea obductum, aeri libero exponantur, agitentur, donec sapo lenis sit, & consistat forma, ad pilulas apta; ubi consistentiam non habet, inspissari in vase stanneo ad ignem potest; ubi aerior est, aqua lenire debet: sumi ad unciam unam, & ultra de die

K 4

potest.

potest. Vix vero adeo liberaliter procedendum post monitum ÆSCULAPII *Angli* HUXHAM, dum phthisim, scorbutum liberalius assumpta similia inducunt.

SALIA ALCALINA VOLATILIA oleosis inquinata partibus a nonnullis in hanc indicationem plurimum laudantur.

ACRIMONIÆ OLEOSÆ,
BILIOSÆ PUTRIDÆ
CONTRARIA.

VICTUS ex farinosis, acescentibus plantis.

POTUS ex iisdem, vel ex fructibus horæis decoctis.

CASSIA FISTULA vide *Purgantia*.

MANNA vide *Purgantia*.

MEL vide *Antidota*.

SACCHARUM *Off.* Classis Arte productorum.

Ordo Vegetabilium gramineorum. *Germ.* Zucker. *Gallis* Sucre, *Anglis* Sugar.

Ex arundine saccharifera pressus, coctus, mediante lixivio ex cineribus & calce viva facto, sæpius despumatus, inspissatus, insolatus succus, saccharum dicitur, licet etiam ex aliis paratum tale vocetur: ita ex betæ albæ, rubræ, dauci, fiseri, radicibus, saccharum paratum, MARGGRAF *Acad. de Berlin* 1747. Ex Apocyni specie *Acad. des Sciences* 1703. ex acere
Ame-

Americano, *Memoires, de Mathematique & Physique presentées a l'Acad. Royale des Sciences* T. II. cuius vis bechica, demulcens, in tussi, raucedine, utilis. GAUTIER. *ibid.* ex acere campestri GRUNER. *Franconica collect.* Vol. IV. Adhæc ex lacte saccharum lactis officinis receptum, acrimoniis utile, conficitur.

Sacchari variæ species sunt, variis etiam dotibus præditæ. Est vero saccharum sal essentielle inflammabile oleo acido & terra conflatum.

SACCHARUM CRUDUM, etiam THOMÆUM nonnullis vocatum, oleosum, pingue, in aere humescens, impurum, omni acrimoniæ, præterquam oleosæ conveniens. Interne raro datur, in clysmatibus, solvendi, & demulcendi scopo præscribitur vilissimum, ab uncia una, ad duas.

SACCHARUM *Pyramidale*, niveum, læve, sæpius rafinatum, in aere ficcum manens, aqua statim solubile, salis alcalini acido temperati magnam vim in se recondit, docet sal ammoniacum saccharo hocce tritum. Id saponaceum magis, olea aquis miscibilia reddit, magis abstergit, ut in hac acrimonia oleosa princeps; hinc in febribus acutis, ubi plethora oleosa pessima mala minatur, adeo utile, L. B. van SWIETEN maxima dosi exhibitum. Etiam acre dentes exedit, oculorum pannos absument pulveratum, calamo inflatum; a corruptione plantas, succos harum præservat, artificio in confervis, & syrupis noto: adhæc antidotum est veneni, quo Americani tela sua imprægnant, & valens in scorbuto medicamentum habetur, BISSET. *Treatise on the*

Scurvy 1755, & in incipiente hydrope oxi saccharum, quo alimenta præsertim animalis generis condiantur, egregium *TYSSOT de hydrope.*

SACCHARUM Candum ad funiculos crystallifatum, angulosum, album, & flavum est, præcedenti demulcens magis, magis oleosum, in potibus theiformibus ad morbos pectoris asperos priori præferendum. **BOERHAAVE.**

SACCHARUM Rosaceum in phthisi pulmonali ab omni tempore proficuum fuit assiduo usu.

CLAS-

CLASSIS OCTAVA
EVACUANTIUM,

I. SUDORIFERA.

Quæ insensibilem perspirationem, visibilem, aquosam, efficiunt, talia dicuntur.

Usum hæc habent in miasmate quocunque maligno suscepto, pestifero, venenato, venereo subtiliori nondum fixato, in constitutione epidemica cognita, in morbis subcutaneis, scabie, psora, lepra, lue Gallica, ulcerosa, tum in incipiente sudore critico; non tamen omnia promiscue adhiberi debent, his enim casibus, aliis alia magis præferuntur.

Contra indicantur vero I. a crassitie sanguinis, ab inflammatione obstructione graviore. II A nimia humorum solutione corporis debilitate, ut in hectica &c.

Cæterum disposito corpore sudorifera petuntur

1. Ex potu aquoso calido.
2. Acidis. Aceto simplici
destillato, quæ optima.
3. Ex antimonialibus, ut stibio diaphoretico non
abluto &c.
4. Ex stimulantibus P. I.
5. Ex